

Биљана Стојаковић

ПОМОЋ ЦРВЕНОГ КРСТА У ХРАНИ И ОДЕЋИ ПРАВОСЛАВНОМ АРХИЈЕРЕЈСКОМ НАМЕСНИШТВУ КОЛУБАРСКОМ У ПЕРИОДУ 1955-1967.

У фонду Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву (1946-1967), 1935-1967. налази се група предмета „Акција помоћи у храни и одећи свештеницима, свештеничким удовима и сирочади, монасима, монахињама и црквењацима“¹. Документа су из периода 1955-1967. године, делимично су сачувана и систематизована у три групе:

Прву групу чине расписи, дописи и обавештења настала преписком Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву а са Главним одбором Црвеног крста Народне Републике Србије у Београду (ГО ЦК), Централним одбором Југословенског Црвеног крста Робна служба на Ријечи (ЦО ЈЦК – Робна служба), општинским одборима Црвеног крста у ваљевском срезу, православним архијерејским намесништвима која припадају Ваљевском срезу и приватна писма појединих свештеника. Архивска грађа, ове групе, обухвата период 1956-1967. годину.

Другу групу докумената чине дописи, обавештења и спискови православних архијерејских намесништава са подацима о парохијама која су припадала територијалној надлежности Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву. Из Шабачко-ваљевске епархије постоје подаци за следећа намесништва: *мачванско у Богајинићу* за 1963. годину, *ваљевско у Ваљеву* за период 1955-1967, *владимирачко у Владимирцима* за 1963. годину, *колубарско-џосавско у Лазаревицу* за период 1957-1967, *колубарско у Мионици* за период 1961-1967, *џосавско у Обреновицу* за 1962. годину, *џодгорско у Осечини* за период 1955-1967, *шамнавско у Убу* за период 1955-1967. Из Жичке епархије постоје подаци за *Архијерејско намесништво качерско у Љиžu* за период 1957-1967.

1 МИАВ, фонд: Срески одбор Црвеног крста Ваљево (1946-1967), 1935-1967, кут. инв. јед бр. 41

Трећу групу докумената чине дописи и спискови монаха и монахиња манастира:

- у Боговађи за период 1958-1964
- у Пустињи за период 1956-1957
- у Телијама за период 1956-1966

Светски савет цркава је достављао помоћ свештенству у храни, одећи и обући преко Југословенског Црвеног крста. Да би се помоћ што правилније делила, Централни одбор ЈЦК доносио је упутства о условима коришћења помоћи, количини и начину расподеле на основу закључака донетих на састанцима секретара Главних одбора ЈЦК. На основу једног од тих упутстава² право на свештеничку помоћ су имали:

„– сва свешћена лица Српске и Македонске православне цркве, свешћена лица Словачке еванђелистичке цркве, Методистичке цркве, Реформоване цркве, Еванђелистичке цркве НРХ, АПВ, Мађарске еванђелистичке цркве, Еванђелистичке цркве Словеније, Баптистичке цркве, Старакајтоличке цркве у НРС, Хрватске старакајтоличке цркве и Хрватске народне старакајтоличке цркве;

– чланови уже породице свешћеника: сујруза, деца рођена у законитом браку, усвојена паситорчад и унучад, под условом да их свешћеник – корисник помоћи издржава и да живе у заједничком кућанству, и то док су деца на редовном школовању, односно док имају право на дечији додатак. Изузетно, корисник помоћи има право на помоћ за децу која су неспособна за рад за све време трајања неспособности, под условом да их корисник помоћи издржава и да живе у заједници;

– отац и мајка свешћеника, ако су у заједничком кућанству и ако их свешћеник – корисник помоћи издржава;

– удове свешћеника;

– сирочад свешћеника – деца на редовном школовању, неспособна за рад и ситара лица на издржавању од других лица;

– лица зајослена у црквама или другим црквеним орџанима, ако им је то једино, односно, главно занимање, на основу коџа ситичу право као чланови породица свешћеника;

– црквени пензионери (лични и породични), под условом да им је пензија иттиче из ситалноџ радноџ односа са црквом;

– лица у ситалном радном односу код Патријаршије и Теолошкоџ факултитета у Беоџраду, Богословија у Призрену и Беоџраду, као и ситудентии теолошкоџ факултитета и богослови;

2 Исто, исто, кут. инв. јед бр. 41, предмет I-8

– од 01. 01. 1963. *стиичу право на ову помоћ и свештјена лица Румунске православне цркве, као и чланови њихове уже породице, под истим условима као и чланови породице свештјеника Српске православне цркве.*”

Одбори који су издавали помоћ свештеницима морали су да среде спискове свештених лица и осталих категорија корисника ове помоћи по срезовима и општинама са следећим рубрикама: редни број, име и презиме корисника, број чланова породице, звање или родбински однос, место боравка и година рођења. На основу оваквих спискова упућивано је требовање за помоћ Централном одбору ЈЦК. Свака промена која је за собом повлачила пријем или губитак права на помоћ, морала се благовремено евидентирати како би Главни одбор унео промене у своје спискове и обавестио Централни одбор о томе. Свештена лица која су се премештала морала су се одјавити код одбора Црвеног крста од кога су до тада примала помоћ и тражити потврду до ког рока им је било измирено следовање и са којим ће се пријавити одбору Црвеног крста у месту у које буду дошли.

Одбори Црвеног крста су обавештавали кориснике помоћи о начину издавања помоћи (писмено), дану, адреси магацина, радном времену и друго, да корисници не би долазили у великим групама и чекали сатима чиме би се избегла гужва и губљење времена, како корисника тако и службеника Црвеног крста.

Испорука одеће и хране вршена је среским одборима Црвеног крста директно са Ријеке, од стране Робне службе Централног одбора ЈЦК на Ријеци.

Пронађени подаци су систематизовани према територијалним надлежностима архијерејских намесништава. За овај рад су издвојени подаци који се односе на свештенике (активне и пензионисане) и њихове породице, свештеничке удовице и сирочад, монахе, монахиње црквењаке и појце из православног Архијерејског намесништва колубарског³ који су примали помоћ из иностранства у прехрамбеним намирницама, одећи и обући у следећим парохијама: брежђанској, врачевихској, вртиглавској, крчмарској, марковачкој, мионичкој, паунској, рибничко, славковачкој и цветановачкој као и братству и сестринству манастира у Боговађи.

Расподела намирница за Архијерејско намесништво колубарско одвијала се преко Архијерејског намесништва ваљевског које је прикупљало податке о корисницима и вршило дистрибуцију. Спискове о расподели је потписивао Архијерејски намесник ваљевски, протојереј

---

3 Црква – Календар са шематизмом Српске православне патријаршије за 1996, Београд 1996, стр. 250

Миљивоје Љ. Настић или формиране комисије од стране свештенства и намесника. Ови спискови на којима су заједно имена свештеника ваљевског и колубарског среза су од 1955. до 1961, мада је у 1957. за Намесништво колубарско списак саставио и помоћ расподелио Живота Лазић, свештеник из Вртиглава (у потпису пише „свештеник из Мионице“)⁴. Спискове за славковачку и бабајићску парохију из 1957. и 1958. године саставио је Архијерејски намесник качерски, протојереј Стеван Поповић⁵. Расподела помоћи преко Општинског одбора Црвеног крста у Мионици први пут се среће у 1961. години када је списак за 1960. годину саставио и помоћ расподелио Архијерејски намесник, прота Жарко Томовић⁶, а први траг о директном контакту Намесништва колубарског и Среског одбора Црвеног крста срећемо у допису Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву, јула 1962, којим моле Архијерејско намесништво у Мионици да доставе „спискове свештеника, њихових породица и оних који треба да приме помоћ која долази преко организације Црвеног крста“⁷. Спискови сестринства и братства манастира у Боговађи су „самостални“, односно нису ни на списковима Намесништва ваљевског ни колубарског, већ су вероватно директно достављани Среском одбору Црвеног крста у Ваљеву. Податке о корисницима помоћи је достављао старешина манастира, игуман Венијамин Николић, заједно са настојатељицом, игуманијом Ефросинијом Стоковић да би, од 1961. до 1964, она достављала податке о броју корисника помоћи. Укидањем Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву 1967. године помоћ више не иде преко намесништава већ преко територијалних јединица, односно општинских одбора Црвеног крста⁸.

1955. година

Архијерејско намесништво колубарско је за октобар, новембар и децембар 1955. године примило помоћ за 26 лица (6 свештеника са породицама и 1 свештеничко сироче). Примили су следеће прехранбене намирнице за период од три месеца: бутер (по члану 1,050 кг), сира (1,8 кг), масло (2,7 кг), млека у праху (1,4 кг)⁹.

4 МИАВ, фонд: Срески одбор Црвеног крста Ваљево (1946-1967), 1935-1967, кут. инв. јед. бр. 41, предмет I-3

5 Исто, исто, документ II/6-1, II/6-2, II/6-4, II/6-5

6 Исто, исто, документ II/2-27

7 Исто, исто, документ I-8

8 Исто, исто, документ I-16

9 Исто, исто, документ II/2-1

1956. година

За расподелу помоћи у 1956. години постоје подаци да је примљена помоћ у два наврата (тримесечно) за период јули – децембар. Први пут је примило 24 лица (5 свештеника, 1 удовица и 1 свештеничко сироче), а други пут 28 лица (7 свештеника, 1 удовица и 1 свештеничко сироче). Помоћ је била следеће садржине: млеко у праху (по члану за три месеца 1.360 кг), сир (по члану за три месеца први пут 2 кг, а други пут 0,9 кг), пшенично брашно (по члану за три месеца 2 кг), кукурузно брашно (по члану за три месеца прво 2,7 кг, а други пут 2 кг) и пиринач (по члану за три месеца 0,680 кг).

1957. година

На основу података из 1957. године, за првих 9 месеци, помоћ је примило 30 корисника (8 свештеника са породицама, 1 удовица и 1 свештеничко сироче) и то: млеко у праху (по члану 1,360 кг), сир (по члану 0,9 кг), пиринач (по члану 0,680 кг), пшенично брашно (по члану 2 кг) и кукурузног брашна (по члану 2 кг). За последња три месеца број корисника је повећан на 31 (8 свештеника са породицама, 1 удовица и 1 свештеничко сироче) и том приликом су добили помоћ у у следећим намирницама: млеко у праху (по члану 1,360 кг), пасуљ (по члану по члану 1,360 кг), пиринач (по члану 0,680 кг) и пшенично брашно (по члану 2,040 кг). На посебном списку налази се 6 корисника помоћи из Славковице и Бабајића (1 свештеник са 3 члана породице и 1 свештеничко сироче са 3 члана). Свака породица је добила: млеко у праху (укупно по трочланој породици 12,240 кг), брашно (укупно по трочланој породици 18,360 кг), пасуљ (укупно по трочланој породици 12 кг) и пиринач укупно по трочланој породици 6,120 кг).

1958. година

На списковима Архијерејског намесништва ваљевског у 1958. години је за прве две испоруке било 30 лица са територије Архијерејског намесништва колубарског, у трећој испоруци помоћ је примило 31 лице, а у четвртој 29. Испоруке су биле тримесечне. Помоћ се састојала у намирницама: млеко у праху (по члану породице за три месеца 1,360 кг), бело пшенично брашно (за три месеца прво укупно по 12,240 кг, а потом по члану породице по 1,360 кг и 1,632 кг), црно брашно (по члану породице за три месеца прво 1,360 кг, а потом по 1,088 кг), сир (примљен два пута, прво 0,907 кг, а потом по 0,5 кг). Корисници помоћи из славковачке и бабајићске парохије добили су помоћ три пута преко

Архијерејског намесништва качерског¹⁰. За ове парохије сачувани су збирни подаци. Прво су је добила три 3 корисника (1 удовица са 2 члана породице), а наредни пут 8 корисника (1 свештеник са породицом и 1 свештеничко сироче са 3 члана породице). Помоћ је била у намирницама: млеко у праху, бело брашно, црно брашно и сир. Сестринство и братство манастира у Боговађи је примило помоћ у три наврата. Марта месеца¹¹ је помоћ примило 11 лица када је укупно подељено 134,640 кг брашна и 44,880 кг млека у праху. У јуну месецу¹² је помоћ примило 10 лица као и у октобру¹³ када су примили укупно 146,880 млека у праху, 88,128 кг белог брашна, 61,752 кг црног брашна и 48,978 кг сира.

1959. година

Корисници помоћи Намесништва колубарског су преко списка Архијерејског намесништва ваљевског примили помоћ тромесечно четири пута у 1959. години. За првих шест месеци помоћ је примило 30 лица (7 свештеничких породица и 1 свештеничко сироче)¹⁴, а потом 31 лице¹⁵. У последњем тромесечју помоћ је примило 26 лица (7 свештеничких породица и 1 свештеничко сироче)¹⁶. Примили су млеко у праху (по члану за три месеца 1,360 кг) и бело брашно (по члану за три месеца 2,720 кг). Сестринство и братство манастира у Боговађи је примило помоћ у два наврата: за друго тромесечје 6 лица¹⁷, а за четврто тромесечје¹⁸ помоћ је примило 10 лица. Није позната врста и количина помоћи. Први пут, у фебруару месецу је извршена расподела одеће и обуће¹⁹ архијерејским намесништвима. Расподелу је извршила Комисија састављена од четири члана свештеника Архијерејског намесништва ваљевског. Архијерејском намесништву колубарском додељена је помоћ за 33 лица у следећим одевним стварима: мушких дугих капута – комада 1, мушких кратких капута (сако) – комада 4, мушких панталона – комада 3, мушких кошуља – комада 1, цела пар. одела мушка – комада 1, женских дугих капута – комада 3, женских хаљина – комада 8,

10 Исто, исто, документ II/6-2, 4, 5, јер су припадали територијално Општинском одбору Црвеног крста у Љигу

11 Исто, исто, документ III/1-1

12 Исто, исто, документ III/1-2

13 Исто, исто, документ III/1-3

14 Исто, исто, документ II/2-19, 20

15 Исто, исто, документ II/2-21

16 Исто, исто, документ II/2-22

17 Исто, исто, документ III/1-4

18 Исто, исто, документ III/1-5

19 Исто, исто, документ II/2-18

женских сукњи – комада 9, женских блуза – комада 8, женских јакни – комада 3, мушких прслука – комада 1, разних џемпера – комада 2, разних шалова – комада 2, разних чарапа – комада 8, дечијих панталона – комада 4, дечијих капута – комада 3, дечијих блуза – комада 14, дечијег веша – комада 3, разних ципела – 15 пари (4 пара мушке обуће, 8 пари женске обуће и 3 пара дечије обуће). Манастир у Боговађи је том приликом примио помоћ за 6 лица у следећим одевним стварима: мушких дугих капута – комада 1, женских дугих капута – комада 2, женских хаљина – комада 4, женских блуза – комада 1, женских јакни – комада 1, разних џемпера – комада 1, разних ципела – комада 3.

1960 година

За прво и друго тромесечје 1960. године постоје подаци да су корисници примили помоћ у прехранбеним намирницама два пута, преко Архијерејског намесништва колубарског и Општинског одбора Црвеног крста у Мионици, у следећем: млеко у праху (по члану 4,080 кг) и брашно (по члану 8,160 кг). Сваки пут је примило по 12 корисника и то у првом тромесечју 3 свештеничке породице и 1 свештеничко сироче, а у другом 4 свештеничке породице и 1 свештеничко сироче. На списку²⁰ пријема помоћи за период јули–децембар Намесништва ваљевског налазе се и корисници Колубарског намесништва, њих 15 (5 свештеничких породица), који се први пут појављују. Помоћ се састојала од млека у праху, белог брашна и пиринча. Сестринство и братство манастира у Боговађи примило је помоћ за 10 лица, али је непозната врста и количина²¹.

1961. година

За друго полугодиште 1961. једна свештеничка породица од 4 члана из Намесништва колубарског је примила помоћ у два наврата преко списка Намесништва ваљевског. Прво су добили 32 кг млека у праху и 64 кг брашна, а потом је помоћ износила 9,6 кг без података о врсти помоћи²². Расподела половне текстилне робе је била у два наврата и обављала се преко Архијерејског намесништва ваљевског. Намесништво колубарско је за прво полугође примило помоћ за 31 лице у количини од 84 кг, а Управа манастира у Боговађи за 9 лица у количини од 22,5

---

20 Исто, исто, документ II/2-26

21 Исто, исто, документ III/1-6

22 Исто, исто, документ II/2-32, 33

кг²³. Намесништво колубарско у другом полугођу примило је половну текстилну робу за 28 лица у количини од 72 кг, а Управа манастира у Боговађи за 14 лица у количини од 33,6 кг²⁴. Преко списка, који је саставио и помоћ у намирницама поделио, Архијерејски намесник колубарски, прота Жарко Томовић са Општинским одбором Црвеног крста у Мионици, помоћ је примило 22 лица (7 свештеничких породица и 1 свештеничко сироче) у намирницама: млеко у праху, брашно и зејтин. По налогу Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву, Општински одбор Црвеног крста у Љигу за прво полугође расподелио је помоћ за 11 лица славковачке и бабајићске парохије и то укупно по 16 кг брашна и 8 кг млека у праху, по кориснику²⁵.

1962. година

Према распису Главног одбора Црвеног крста Србије за 1962. годину било је планирано да се подели помоћ у текстилу и обући тако што ће сваки корисник за целу годину добити по 5 кг. Помоћ у храни за прво полугође требала је да износи по кориснику: млеко у праху по 3 либре односно 1,360 кг (или 8,160 кг укупно за 6 месеци по особи), пшенично брашно по 6 либри односно 2,718 кг (16,308 кг за 6 месеци)²⁶. Архијерејски намесник колубарски је доставио Среском одбору Црвеног крста у Ваљеву списак састављен од 40 лица која су имала је право на ову помоћ, али нема података да ли су, колико и када примили помоћ (у списак су уписани сви корисници, укључујући и лица из Славковице, Бабајића и манастира у Боговађи)²⁷.

1963. година

Такође, и у 1963. години, расписом Главног одбора Црвеног крста Србије била је предвиђена расподела помоћи у одећи и обући по 5 кг по особи за целу годину. За расподелу хране, прецизирана је дневна потрошња намирница: млека у праху по 35 гр дневно, односно по 1,050 кг месечно по кориснику и пшеничног брашна по 70 гр дневно, односно по 2,1 кг месечно по кориснику²⁸. Нема података о броју корисника ни да ли су примили помоћ.

23 Исто, исто, документ II/2-28

24 Исто, исто, документ II/2-31

25 Исто, исто, документ II/6-19

26 Исто, исто, документ I – 11, 12, 13

27 Исто, исто, документ II/5 – 3

28 Исто, исто, документ I -14

1964. година

У списковима за 1964. годину, по први пут, достављени су подаци за 16 црквењака и појаца, али се не зна да ли су примили помоћ²⁹. Сестринство и братство манастира у Боговађи је доставило списак потраживања за 16 лица, али се такође не зна да ли су примили помоћ као ни врста ни количина³⁰.

1965. година

У Архијерејско намесништво ваљевско, фебруара 1965. године, преко Робне службе Централног одбора Црвеног крста са Ријеке стигла је помоћ у половној одећи и обући. Расподељена је истог месеца, а за 43 корисника Намесништва колубарског одећу и обућу је преузео, Бошко Лазаревић. Корисници су добили по 7,170 кг, односно Намесништво је примило укупно 308 кг одевних предмета³¹. У септембру месецу стигла је помоћ у намирницама за Архијерејско намесништво колубарско, исто за 43 лица у укупној количини: 928,8 кг брашна и 232,3 литра уља³².

1966. и 1967. година

За 1966. годину нема података, а за 1967. годину сачуван је списак потраживања за 42 особе које имају право на помоћ из Архијерејског намесништва колубарског³³.

*

Срески одбор Црвеног крста у Ваљеву укинут је 1967. године, а обавезе на себе преузимају општински одбори. О даљем току ове акција Црвеног крста нема података у Међуопштинском историјском архиву у Ваљеву, јер нису предати фондови општинских одбора Црвеног крста.

Из преписке Намесништва колубарског, качерског и ваљевског са Среским одбором Црвеног крста у Ваљеву се види се да је било извесних проблема приликом састављања спискова лица која имају право на помоћ, јер се територијална надлежност Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву није поклапала са са територијалним надлежностима епархија и архијерејским надлештвима. Тако поједине парохије из дру-

---

29 Исто, исто, документ II/5-5

30 Исто, исто, документ III/1-10

31 Исто, исто, документ II/2-42

32 Исто, исто, документ II/2-45

33 Исто, исто, документ II/5-7

гих епархија и надлештава припадају овом одбору Црвеног крста. Пример су парохије Архијерејског намесништва качерског у Љигу које припадају Жичкој епархији, а по територијалној надлежности су под Среским одбором Црвеног крста у Ваљево. Највећи број докумената са подацима о свештенству, врсти помоћи и количини је табеларно приказана или је виду у спискова писаних руком.

Анализом докумената евидентирана су 72 лица која су имала је право на помоћ у храни и одевним стварима са члановима својих породица, али се са сигурношћу не може рећи да ли су је увек примили, јер сви спискови нису потписани.

СПИСАК ЛИЦА КОЈА СУ ИМАЛА ПРАВО НА ПОМОЋ У ПЕРИОДУ 1955 – 1967

1. **Алексић Милица**, рођена 1908. године, искушеница манастира у Боговађи, имала је право је на помоћ од 1964. до 1967. године.

2. **Андрић Милева**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право коришћења помоћи у 1964. години.

3. **Благојевић Рајко**, црквењак рибничке цркве, имао је право коришћења помоћи од 1964. години.

4. **Васић Павле** из Маркове Цркве, црквењак марковачке цркве, имао је право коришћења помоћи од 1964. године.

5. **Гавриловић Ранисав**, свештеник из Славковице био је на списку лица са правом коришћења помоћи за 3 члана породице у 1957. години.

6. **Гајић Василије**, рођен 1939. године, парох брежђански имао је право на помоћ 1961. и 1962. године заједно са супругом Миленом, рођеном 1941. године.

7. **Гајић Вера**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право коришћења помоћи 1961. године.

8. **Грујичић (Милица) Февронија**, рођена 1934 (1939), искушеница манастира у Боговађи, имала је право коришћења помоћи 1958. и 1959. године, а потом као монахиња, до 1967. године.

9. **Дамњановић Живорад**, црквењак вртиглавске цркве имао је право коришћења помоћи од 1964. године.

10. **Даничић Живота**, рођен 1909. године, парох марковачки, имао је право на помоћ заједно са својом породицом, супругом Ковиљком рођеном 1907. године и ћеркама Љубицом и Вером, рођеном 1941. године. Од 1955. до 1959. године је примао помоћ за 6 чланова породице, 1960. за 5 чланова, 1961. за 4 члана, а од 1962. до 1967. године за 3 члана породице.

11. **Димитријевић Радулка**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ у 1961. години.

12. **Јанковић Душан**, рођен 1930. године, свештеник, имао је право на помоћ од 1955. до 1967. године заједно са својом породицом: супругом Босиљком, рођеном 1931. године, учитељицом у Мионици, синовима Милутином, рођеним 1954. године и Бранком, рођеним 1961. године и мајком Олгом која је примала помоћ од 1956. године. Као рибнички парох у 1955. години примио је помоћ за 3 члана породице, а од 1956. до 1967. године, као парох мионички, за 4 члана породице.

13. **Јовановић Драгиша**, послушник манастира у Боговађи, имао је право на помоћ 1959. године.

14. **Јовановић Ангелина**, рођена 1899. године, монахиња, имала је право на помоћ 1961. и 1962. године.

15. **Јовановић Ђурђина**, рођена 1940. године, искушеница, имала је право на помоћ у периоду 1961-1967. године.

16. **Јоксимовић Михаило**, рођен 1938. године, парох рибнички (свештеник из Паштрића) заједно са супругом Живанком, рођеном 1944. године и ћерком Милицом, рођеном 1964. године, имао је право на помоћ од 1964. до 1967. године.

17. **Крстић Надежда**, рођена 1911. године, удовица пок. **Крстић Живка**, свештеника из Боговађе, имала је право на помоћ 1960. године за 3 члана породице (за удату али оболелу ћерку Љубинку и њено дете), а у 1962. за 2 члана породице.

18. **Крстић Светолик** из Попадића, појац рибничке цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

19. **Лазаревић Драгослав**, појац славковачке цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

20. **Лазаревић Миодраг** из Јајчића, појац јајчићске цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

21. **Лазић Живота**, свештеник, прво у Мионици а потом у Вртиглаву, имао је право на помоћ за 5 чланова домаћинства у периоду 1955. до 1959. године.

22. **Максимовић Марко**, рођен 1898. године, звонар „без другог занимања“, имао је право на помоћ од 1962. до 1967. године.

23. **Маринковић Драги**, послушник манастира у Боговађи, имао је право на помоћ 1960. године.

24. **Марковић Борка**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1964. године.

25. **Марковић Милинко**, рођен 1934. године, имао је право на помоћ од 1956. до 1961. као свештеник из Брежђа, а од 1962. до 1967. као парох

славковачки. Године 1956. право на помоћ има заједно са супругом Десанком, рођеном 1936. године, од 1957. за 3 члана породице (за ћерку Гордану рођену те године), а од 1964. и за ћерку Снежану.

26. **Миловановић Евпраксија**, рођена 1930. године, монахиња манастира у Боговађи, имала је право на помоћ од 1958. до 1967. године.

27. **Милошевић Светолик** из Толића, појак мионичке цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

28. **Мирковић Драгиша**, црквењак манастира у Боговађи, имао је право на помоћ 1961. године.

29. **Ненадовић Момир** из Бабајића, рођен 1911. године, парох цветановачки, имао је право на помоћ заједно са супругом Милицом, рођеном 1911. године, синовима Мирољубом и Миланом, рођеним 1938. године и ћерком Љиљаном, и то од 1961. за 5 чланова породице, 1962. за 4 члана, а 1967. за 3 члана породице.

30. **Николић Венијамин**, рођен 1896. године, игуман манастира у Боговађи, а потом и пензионер, имао је право на помоћ од 1958. до 1967. године.

31. **Павловић Гроздина**, рођена 1948. године, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ од 1962. до 1967. године.

32. **Павловић Љубовина**, рођена 1945. године, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ од 1962. до 1967. године.

33. **Павловић Милан** из Цветановаца, црквењак цветановачке цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

34. **Панић Вера**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1960. године.

35. **Пантелић Вера**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1959. године.

36. **Петровић Вукашин – Вуја**, послушник манастира у Боговађи, имао је право на помоћ 1958. године.

37. **Петровић Љубица**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1962. године.

38. **Поповић Боривоје**, свештеник из Славковице, имао је право на помоћ од 1958. до 1961. године за 5 чланова своје породице. Поред њега помоћ су примали супруга Георгина, синови Томислав и Раде и ћерка Нада.

39. **Поповић Драга** из Бабајића, рођена 1905 (1906), сироче пок. јереја **Лазе Поповића**, имала је право на помоћ од 1957. до 1967, јер је била и неудата.

40. **Поповић Зорка**, из Мионице, рођена 1887. (1895), сироче пок. проте **Илије Поповића** имала је право на помоћ од 1955. до 1967, јер је била неудата и неспособна за рад.

41. **Поповић Милица** из Мионице, удовица, имала је право на помоћ 1955. и 1956. године.

42. **Поповић Милева** из Мионице, сироче, имала је право на помоћ 1956. године.

43. **Поповић Ружица**, рођена 1946. године, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1967. године.

44. **Поповић Филип**, рођен 1932. године, парох рибнички, имао је право на помоћ од 1956. до 1962. године заједно са супругом Станијом, рођеном 1938. године, ћерком Ружом, рођеном 1958. и сином Стеваном, рођеним 1959. године.

45. **Радивојевић Љуба** из Славковице, црквењак славковачке цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

46. **Радивојевић Милосав** из Попадића, црквењак мионичке цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

47. **Радивојевић Пелагија** монахиња манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1958. године.

48. **Радосављевић Екатерина**, монахиња манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1958. године.

49. **Радосављевић Љубинка**, рођена 1938. године, искушеница а потом и економка, имала је право на помоћ 1961. и 1962. године.

50. **Радосављевић Марина**, монахиња манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1958. године.

51. **Радосављевић Невена**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1958. године.

52. **Ристивојевић Вукашин**, рођен 1898. године, свештеник из Пауна, заједно са својом супругом Радмилом, рођеном 1906. године, имао је право на помоћ од 1955. до 1962. године.

53. **Рупић Милорад** из Латковића, црквењак и појац латковачке цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

54. **Савић Милисав** из Брежђа (Горњег Лајковца), црквењак горњолајковачке цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

55. **Симић Милица**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ 1958. године.

56. **Симовић Исаило** из Крчмара, појац крчмарске цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

57. **Срећковић Сретен** из Шушеоке, црквењак паунске цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

58. **Станић (Катарина) Агнија**, рођена 1940. године, искушеница, имала је право на помоћ од 1959. године, а од 1967. као монахиња.

59. **Стефановић Драгомир**, послушник манастира у Боговађи, имао је право на помоћ од 1959. до 1962. године.

60. **Стефановић Ефимија**, рођена 1926. године, монахиња манастира у Боговађи, имала је право на помоћ од 1958. до 1967. године.

61. **Стоковић Десанка**, рођена 1900. године, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ као искушеница од 1962. до 1967. године.

62. **Стоковић Ефросинија**, рођена 1925. године, је имала је право на помоћ, прво као монахиња, а потом као игуманија и настојатељица манастира у Боговађи, од 1958. до 1967. године.

63. **Суботић Милан** из Крчмара, црквењак крчмарске цркве, имао је право на помоћ од 1964. године.

64. **Теодосић Драгојле**, рођен 1922. године, свештеник из Пауна, имао је право на помоћ заједно са супругом Настом, рођеном 1927. и сином Иваном, рођеним 1953. на помоћ од 1967. године.

65. **Тодоровић Вера**, рођена 1936. године, искушеница манастира у Боговађи имала је право на помоћ од 1962. до 1967. године.

66. **Тодоровић Милка**, рођена 1937. године, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ од 1962. до 1964. године.

67. **Томовић Жарко**, рођен 1912. године, свештеник из Мионице, имао је право на помоћ заједно са супругом Грозданом, рођеном 1914. године и ћерком Наталијом, рођеном 1937. године. Од 1955. до 1958. имао је право за 4 члана домаћинства, а од 1959. до 1967. за 3 члана домаћинства.

68. **Ђирић Драгомир** из Брежђа, рођен 1908. године, парох крчмарски, имао је право на помоћ заједно са супругом Емилијом, рођеном 1911. године. Од 1955. до 1959. године је имао је право помоћи за 3 члана домаћинства, а од 1960. до 1967. за 2 члана домаћинства.

69. **Урошевић Машинка**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ од 1958. до 1960. године.

70. **Филиповић Ангелина**, искушеница манастира у Боговађи, имала је право на помоћ од 1961. до 1964. године.

71. **Шљиваковић Нина**, рођена 1927. године, монахиња манастира у Боговађи имала је право на помоћ од 1964. до 1967. године.

72. (презиме непознато) **Љубица**, искушеница манастира у Боговађи имала је право на помоћ 1959. године.

*

Анализом докумената је утврђено да недостају многи подаци. Недостаје акт о почетку акције расподеле помоћи као ни докле је трајала, јер су даље спровођење акције преузели општински одбори (архивска

грађа – документи су још у регистратури)³⁴. На пописима нису сви свештеници који су службовали у православним храмовима у Архијерејском намесништву колубарском, а одговор се налази највероватније у архивској грађи Намесништва колубарског. Недостају подаци о подели помоћи црквењацима, појцима и звонарима који су имали право од 1957. године³⁵. На основу података Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву које је доставио Главном одбору Црвеног крста у Београду, октобра 1957. године, види се да је било 6 црквењака (активних и пензионисаних са 8 чланова породице) на територији среза ваљевског³⁶. У списку лица која имају право на помоћ из 1962. године, помоћ је примио се звонар мионичке цркве У истом обавештењу из октобра 1957, достављен је број монаха и монахиња на територији ваљевског среза којих је било 55. Спискови потраживања сестринства и братства манастира у Боговађи постоје од 1958. године, али их нема за 1963, 1965. и 1966. О расподели помоћи у срезу ваљевском за 1966. годину, уопште, нема података. Поједини спискови немају потписе корисника помоћи па се не може са сигурношћу рећи да су је и примили, али зато из њих сазнајемо имена корисника који имају услове да је приме.

Обимнији истраживачки рад из ове области захтева преглед и анализу архивске грађе Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву, општинских одбора Црвеног крста, као и докумената православних архијерејских намесништава, па и шире.

---

34 Исто, Записници Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву од 02. 08. 1946. до 26. 03. 1957; Прве податке о расподели помоћи у намирницама, одећи и обући се налазе у Записнику са састанка Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву (СО ЦК) одржаном 25. 10. 1954. (под тачком 4 – разно) у коме пише да је секретар добио акт – обавештење од Среског одбора Црвеног крста из Шапца да треба да се упути једно лице које ће подићи приспелу робу за православне свештенике ваљевског среза. Одбор је одлучио да пошаље секретара код намесника ваљевског и да црква одреди једног свог члана коме би СО ЦК у Ваљеву дао овлашћење да подигне одећу и обућу. На следећем састанку, одржаном 04. 12. 1954, одлучено је да се Одбор повеже са намесништвима која треба да саставе спискове свештенства у сарадњи са секретаром СО ЦК у Ваљеву и које даље треба проследити Главном одбору Црвеног крста у Београд; кут. инв. јед бр. 31

35 Исто, исто, кут. инв. јед бр. 41, предмет I-3

36 Исто, исто, Обавештење Среског одбора Црвеног крста у Ваљеву упућено Главном одбору Црвеног крста у Београду о броју лица која имају право на помоћ, дел. бр. 927 од 05.10.1957, кут. инв. јед бр. 41, предмет I-3